

I. N. S. S. T. 101

HEPTAS POSITIONUM PHYSI-
CARUM

SENSATIONEM

ORGANICAM,

ET

INTELLECTIO-

NEM INORGANICAM

Continens,

Quam

Consensu Ampliss: FACULT. PHILOS.

IN REGIA Academia Aboënsi,

PRÆSIDE,

VIRO AMPLISSIMO

DN. PETRO HAHN,

Scient. Nat. Prof. & Biblioth. Ord.

Celeberrimo,

Examini publico modeste submittit

JONAS S. Löngreen/

Junec. Smol.

Loco horisq; suctis A. 1709. die 15 Junii,

Exc. JO. WALL.

Est. in Wall

I.

Sine Anima sensitiva, quæ ab anima rationali, & vegetativa, in homine, non re, sed conceptu differt, nulla unquam fieri potest sensatio.

II.

Præter animam sensitivam, quæ in corpus organis destitutum recipi potest, sed agere nequit, ad sensationem quoque requiritur Organum. Hoc distinguitur in *proprium*, quod uni tantum sensui intersvit, ut oculus visui, & *commune*, quod ad sensationem omnem concurrat, ut cerebrum omnibus organis spiritus animales communicans; &

In *adequatum*, quod objectum totum cognoscit, ut membrana, sine qua nullus fit tactus; & *inadequatum*, partem objecti cognoscens, ut cutis, qua qualitates tactiles observamus, quanquam & ibi fit tactus, ubi cutis non est;

III.

Gustus non idem Præter duo hæc sensationis
cum tactu & media, quæ quidem primas inter
habent n. ob- requisita sensationis tenent, æque
jecta diffin- necessaria sunt, *objectum*, quod vel
ita: saporem proprium est, & uni sensui inter-
& qualitates vit; vel commune, quod pluribus
tactiles. di- famulatur: propria sunt quinque,
stincta quon- color, sonus, odor, sapor, & qua-
organum libit litas tactilis; communia, motus,
linguam et quies, figura, magnitudo & nu-
membranam merus. Et *species sensibilis*, quæ est
diffinitas imago ab objecto sparsa, juxta
habent actiones quam sensus tenetur de objecto
deco in lingua a quo spargitur, judicare, cum ne-
ipsa ab ob- cesse sit, ut id ipsum, de quo fier
potest gustus tate non sentatio, prope organum sit, quod
manere tactu. absolute ponit. Et licet gustus aliquid cum tactu ta-
in potest convenientiam habet, distincti tamen sensus sunt.

tamen à natura recepti denudatum erit. Objectum enim ab organo interdum longo intervallo distat, quod præprimis observamus in visione & auditione.

IV.

Sensus igitur quidam sunt fundamenta indagandæ veritatis Philosophicæ, licet nō soli, cum ad indagandam omnem veritatem philosophicam requiruntur etiam ratio & scriptura sacra, à qua existentia aquarū supra cœlestium, quæ continentur sub objecto physicæ, manifesta evadit; sine qua altum esset silentium in æternum. Alias sensus circa propria sua objecta non errant præsentibus tribus requisitis, scilicet organo bene disposito, justa distantia, & legitimo medio.

V.

Ut sensatio per organa, ita intellectio fit sine organis. Anima enim

enim humana per corpus aut corporis organum, ut per medium *quo*, non intelligit. Opus tamen phantasmate habet anima, cum, quamdiu in corpore est, nunquam sine phantasmate, intelligat; sed eo, non ut organo, verum ut objecto utitur; ut enim auditus sonum pro organo non habet; ita nec intellectio phantasmata. Si enim certo alicui organo, quo mediante, ageret, alligatus esset intellectus, omnia intelligere non posset: sed pro ratione determinata illius ageret, & saltem quædam intelligeret: sicut visus per oculum tantum colorata, & non res alias percipit.

VI.

Unum & idem est intellectus ratione essentiæ, sed ratione ob-
jectorum est varius; nempe *Theo-*
reticus & practicus; ille tantum in-
telli-

telligit & ratiocinatur propter cognitionem, ut res vere cognoscat, atque in sola rerum cognitione, tanquam fine ultimo acquiescit.

Hic intelligit & ratiocinatur propter opus, ut agat & efficiat id, quod bonum esse intelligit. Ratione vero modi agendi est vel *agens* vel *patiens*; agens enim intellectus, qua agens, non intelligit, sed species illas, quas a phantasia elicit intellectui patienti imprimit, quas ab agente receptas, patiens intellectus intelligit & judicat. Et sic revera datur intellectus & agens & patiens, datis enim speciebus intelligibilibus, dandus est intellectus agens; sicut enim sine speciebus sensibilibus nulla fit sensio, ita sine intelligibilibus, nulla fit intellectio, quippe agens intellectus ex potestate intelligibilibus actu facit species intelligibiles.

VII.

Facultates animæ nec plures
nec pauciores sunt, quam intelle-
ctus, voluntas, risus & sermo;
quæ realiter & ab anima & in-
ter se differunt,

